

Vjezd do Jeruzaléma a vyšetření chrámu

Převod materiálu

Ondřej Macek

Pořadí v lekci

39

Téma

Jiný král přijíždí na svátky do města a připomíná lidem k čemu je chrám. Začínají Velikonoce.

Cíle

- Děti spolu projdou prvními okamžiky pašijového týdne.
 - Dozvedí se, čím také Ježíš provokoval tehdejší mocné, kteří jej pak pošlou na popraviště.
 - Připomenou si, co je v duchovním životě skoro nepodstatnější — modlitba.
-

Pro učitele

Poznámky k příběhu

Osoby:

- Ježíš (ve své době poměrně známý prorok, učitel a provokatér z Galileje);
- učeníci (skupina nejbližších žáků, přátel, kteří ovšem zřejmě vůbec netuší, která bibe, byt by měli vidět z mistrových náznaků, že se cosi zlomového chystá);
- muž, který přijí osla (nevíme, zda to byl Ježíšův známý nebo neznámý, z kopce mohlo být vidět poutavého osla — a logicky někomu patřil, evangelista Marek to líčí jako konspirativní akci — Matouš ne zas až tak; bylo cosi předem smlouveno — s heslem?);
- zástup (poutníci směřující na svátky do Jeruzaléma, část z lidí asi šla s Ježíšem cíleně již delší dobu);
- osel (lichokopýtník, ideální nenárodné hospodářské zvíře v oblasti Palestiny);
- prodáváci a směnníci (chrámovou daň, kterou musel odvádět každý žid, bylo možné zaplatit v Ježíšově době jen týrskou měnou — byla stabilní, za poplatek směňovali, jiní prodávali obětí zvířata — ty si návštěvníci nemohli přinášet a přivádět z velké dálky);
- kupující (jen evangelista Matouš zmiňuje, že i je vyhnal, akce neměla být namířená proti odírání lidí, ale celkově proti přenesení pozornosti špatným směrem);
- chromí a slepí (poslední skupina, kterou Ježíš uzdravil), byli vyloučeni z návštěvy chrámu a museli zůstat jen před ním, Ježíš jim to — a tedy také modlitbu — umožňuje;
- velekněží a zákoníci — okruh správců chrámu, suita kolem dědičného velekněze a jeho příbuzných, obětí, duchovní autority na výklad Zákona a rituálních předpisů;
- děti (někdy vidí víc, pochopí víc, než dospělí zahledění do svých systémů, dokáží přijmout Ježíše).

Místa:

- jdou od Jericha, kde se zpravidla naposledy přespávalo před příchodem do Jeruzaléma, je to zhruba dvacet kilometrů před do kopce;
- Olivová hora (809 m) je na východním okraji města;
- Jeruzalém byl součástí římské provincie, místodržitel však sídlil v Cesareji a město ponechával spíše ve správě velekněze, na svátky však přijížděl, stejně jako Herodes Antipas z Pereje, během svátků se

počet obyvatel z běžných 45 tisíc mohl až zřetelně násobit;

- proto také (a z důvodu utajení) Ježíš pěšpával ve tři kilometry vzdálené vesničce Betanie, kde měl pátéle;
- o které chrámové nádvoří se přesně jednalo, lze těžko určit, využijte nějaký biblický atlas; i jen do nejmenšího nádvoří žen (mohli tam také muži) se vešlo šest tisíc lidí.

čas:

- kolem roku 33 n. l.;
- podle tradice neděle;
- několik dní před začátkem svátků pesach (vyvedení z Egypta);
- Ježíšovi zbývají poslední dny.

Události:

- zástup poutníků se blíží k městu;
- vyslání uředníků pro osla;
- osedlání osla;
- samotný „happening“ (termín Jiřího Mrázka);
- promítající se starozákonní obrazy: Zachariášovo proroctví o jiném králi — mesiáš nezvítězí silou, mocí a bojem; král David vracějící se po smutném vítězství nad vlastním synem, král, který neprovede pomstu na odbojných (2 S 19–20);
- rozruch, který přejíždějí v samotném městě; lidé se ptají, o koho se to vlastně jedná;
- vyhnání prodáváče, smárník i kupce;
- krátké kázání o modlitbě;
- poslední (u Matouše) Ježíšovo uzdravení;
- děti provolávají Ježíšovi slávu;
- krátká disputace s lidmi z veleknžova okruhu;
- odchod z města do Betanie k přenocování.

Klíčové výpovědi

Svou parodií na jiné triumfální vjezdy Ježíš snad vysvětluje, jak rozumí svému mesiášství, kralování. Tím, že si jej lidé (a později evangelista) spojují s králem Davidem, se ukazuje, že to zřejmě pochopili.

V chrámu, pak vystupuje jako prorok, který radikálním gestem připomíná, že chrám je určen k modlitbě, na tu se v něm mají lidé především soustředit. Všechno ostatní je zbytečné. Uzdravením zve k modlitbě i ty, kterým bylo ve vstupu do chrámu bráněno.

Nakonec se ukazuje, že těmi chápavými nejsou vždy ti dospělí, poučení.

Volání „hosanna“ může zde mít převodní význam „vysvoboď, zachraň, zachovej“, i přenesený „sláva“.

K tématu období

Církev různých tradic po celém světě o květné neděli tou buď přibíhá Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma, nebo již rovnou celé pašije (ty byly mnohde podávány formou dialogické hry). Zejména v římskokatolické církvi probíhá svěcení ratolestí (v našich podmínkách tzv. kořenek). I evangelické bohoslužby mohou být inscenovány jako průvod.

Úskalí

Neměl by být zastaven důraz na to, že Ježíšovo pojetí království, kralování je jiné, než jaké bývají obvykle představy o panovnících a vládcích.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu. Vyprávění z novozákonních evangelií*. Benešov: Eman, 2011.

Linden, Nico ter: *Povídá se. Podle Marka a podle Matouše*. Benešov: Eman, 2009.

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011.

Page, Nick: *ABC biblický atlas*. Praha: Česká biblická společnost, 2011.

Prejda, Pavel: *Vjezd do Jeruzaléma a prorocký nápek nad chrámem*. Dostupné z <http://goo.gl/LTVhbW>.

Šorm, Zdeněk: *Vjezd do Jeruzaléma*. Dostupné z <http://goo.gl/Xc0njE>, <http://goo.gl/Y8XJSp>. (pracovní listy)

Další odkazy k oddílu *Pro děti*: <http://goo.gl/jEsJXV>, <http://goo.gl/D8ISa3> (náměcky), <http://goo.gl/6oKFmy> (náměcky), <http://goo.gl/EriJmy> (náměcky).

Pro děti

Pro předškolní děti

Jak byste přivítali slavnostní návštěvu? Kdyby do naší obce (sboru, města, školy) měl přijet na návštěvu někdo významný (prezident, ministr, synodní senior), jak bychom se na to měli připravit? Co se dělá, když přijíždí slavnostní návštěva? Ježíš si zaslouží nejlepší přivítání.

Lze pro děti inscenovat pomocí figurek, obrázků apod. jako přijezd tří autorit: velkého bojovníka (Piláta), vládce (Heroda) a Ježíše. První vzbuzuje strach, druhý obezpečný respekt, třetí smích. ale také, chceme mít z krále strach, chceme, aby nám ubližoval? (Ježíš přináší mír, smích, odpuštění, radost ze života a zbavuje strachu z toho, co bude.)

Nebo si přinesť barevné šátky, mladé výtvičky s lístky a vytvořit scénu cesty. (Vítání.) S dětmi vyrobit oslíka z papíru a rolíčky od toaletního papíru (návodů jsou obsaženy v *Odkazech*) a umístit je na cestu. (Jak se tam vyjímá.) Jenže pak: Jak se cítíte, když vám je smutno, těžko? (Jako když mám kámen na prsou.) Z kamenů vyskládat bránu na konci šátkové cesty. Co Ježíše čekalo v Jeruzalémě? Z tmavé (černé) látky vyrobit za kamennou bránu kříž a do ní umístit obrázek Ježíše s trnovou korunou.

Zkrátka: Ježíš si přijel osla a vjel na něm do Jeruzaléma. Lidé ho vítali a volali: Hosanna. Sláva Ježíšovi! Ježíš je náš král. Zachrať nás Ježíši od zlých králů. Ježíš vjel do Jeruzaléma. Poslal své učedníky, aby osla vrátili, a učil lidi o Bohu.

Pomůcky: materiál na výrobu osla (šedý papír, rulička od toaletního papíru, nůžky, drátka, provázky), barevné šátky, kameny, obrázek vjezdu do Jeruzaléma, obrázek trpícího Ježíše, figurky vojáka a krále.

Pro mladší děti

Od rána čekají lidé u cesty do Jeruzaléma. Za několik dní začnou velké svátky — pesach. Nejdříve má tudy přijít římský místodržitel Pilát. Římané malou zemi před patnácti lety dobyli. Ve městě bude hodně lidí a Pilát se svými vojáky dohlédne na to, aby snad nedošlo k nějakému povstání. Hned po něm má dorazit do

m?sta kníže Herodes, syn posledního krále, a v chrámu, který nechal opravit jeho otec, zahájit slavení.

Od rána nahán?li Pilátovi i Herodovi služebníci lidi k silnici, rozdávali jim mávátka, drobné mince a p?íkazovali, aby až pojedou jejich páni, volali hodn? nahlas: „Sláva, sláva.“

A už jedou.

P?t ?ad voják? v brn?ní, které se leskne na slunci jako by bylo ze zlata. A za nimi na bílém koni, s vav?ínovým v?ncem na hlav? a ?erveným plášt?m skoro až na zem, jako by to byl sám císa?, sedí místodržitel Pilát. Kyne rukou a tváří se p?ísň. Lidé volají „sláva“, mávají mávátky a. bojí se. Vždy? za Pilátem další vojáci pochodují s kopími a me?i, je jich ur?it? stovka, snad víc.

Prach silnice pomalu klesá. Asi za hodinu se blíží další pr?vod. Nejd?ív n?kolik služebník? na koních, pak hudebníci s píš?alami a bubínky a za nimi ko?ár a v n?m v pestrých šatech tlustý kníže Herodes se zlatou ?elenkou na hlav?. Vedle ko?áru b?ží otroci a ovívají knížete pta?ími pery. Zas lidé volají „sláva“, „a? žije král“ a mávají mávátky. I Herodes mává a ob?as hodí mezi lidi pár m?d?ných mincí, pak se sm?je, jak se na n? lidé vrhají. D?lá mu to dob?e: „Škoda, že nejsem král, jen kníže, škoda.“

Lidé si posedali pod olivové stromy a ve stínu sva?í a ?ekají, až p?ejde nejv?tší horko dne.

Ale co to? Ješt? jeden pr?vod? Snad dvacet t?icet muž? a žen a uprost?ed nich na malém oslu, oslátku, n?kdo jede.

Osla si vyp?j?ili od známého ve vesnici za kopcem, že ho ve?er vrátí.

V tom n?kdo zas za?ne volat: „Sláva“. A lidé se sbírají z pod strom? a kdo už ztratil mávátko, trhá v?tev a mává s ní. N?kdo dokonce vzal sv?j pláš? a položil jej na cestu p?ed osla jako koberec. A lidé vyk?ikují: „A? žije náš král, a? žije Ježíš, a? žije král.“

Velký muž na malém šedém zví?eti s velkýma ušima se trochu usmívá.

Lidé se sm?jí. Sm?jí se Pilátovi, co si hraje na císa?e a myslí si, jak je mocný, ale musí se schovávat za své vojáky. A sm?jí se Herodovi, co si hraje na krále, tváří se d?ležit?, ale vládne jen pár m?ste?k?m a vesni?ám kdesi v Galileji. N?komu snad hlavou táhne p?íb?h o králi Davidovi, jak tudy p?ed staletími vjížd?l do m?sta, zpokorn?lý po válce s vlastním synem.

Jenže kdosi to rychle donesl do Jeruzaléma, do palác?. „Ten Ježíš si z vás zas d?lal legraci, smál se vaší d?ležitosti. A lidé ho vítali, jak krále. Jak, kdyby lidé cht?li vládce bez koruny, ale p?átelského, spravedlivého, mírného, bez voják? s me?i.“

A v palácích si ?eknou: „Tak dost, tohle mu neprojde. Zabijeme krále na oslu, co se nám sm?je.“

Dojeli do m?sta, až na samotné nádvo?í chrámu. Ježíš slezl z osla, pohladil ho.

„Odve?te zví?e, prosím, zpátky kam pat?í.“

Potom se rozhlédl. Všude kolem davy lidí. Poutníci a mezi nimi pobíhající obchodníci. U chrámových zdí jeden stánek vedle druhého. Prodava?i ovcí, které be?ely v malé ohrad?, vedle nich prout?né klece s holuby.

„Lepty, drachmy, denáry. všechno vym?níme.“

„Chrámové dan?, chrámové dan? zde.“

„Dva holuby k ob?ti za cenu jednoho. Kupujte!“

„Sváteční ovce se slevou.“

Místo před chrámem se podobalo spíš velké tržnici. Přešpůvky na jeho provoz i dary kněží za oběti jde zaplatit jen starými mincemi, ne těmi římskými s obrazem císaře. Skoro na každém kroku padají mince z dlaní do dlaní.

„Dost! Dost!“

Všichni se na okamžik otočili na křiviciho Ježíše.

„To jste nikdy neslyšeli, co řekl prorok Izajáš: Pán Bůh chce, aby jeho dům byl domem modlitby. Vy z něho koho děláte doupě lupičů. Je to tu horší než tehdy. Kvůli němu jste sem přišli?“

Pak se Ježíš rozběhl, otevřel ohradu s ovce a ty se rozběhly na všechny strany. Lidé začali uskakovat, peníze se rozkutálely na zem, z několika klecí vylétli holubi. Pak Ježíš převrátil stánky, co stály nejbližší vchodu do chrámu.

„Nejde o to, kolik beránek necháte podříznout, kolik mincí hodíte do pokladny, ale s jakou to děláte.“

Potom se otočil a odešel.

Kluci, co se kolem honili, stačili ještě zavolat: „Hosanna. Až žije Ježíš, ať je Ježíš králem.“ Kdosi zašeptal: „Hosanna. Zachraň nás.“

Pro starší děti

Děti si mohou přiblížit příběh z Bible a pak jej napsat z pohledu onoho osla, nebo jako rozhovor mezi oslátkem, které na pár hodin odvedli, a jeho matkou.

Nebo si zkuste promluvit o tom, co všechno se u vás v kostele děje — před bohoslužbami, při nich a po nich. Teba to můžete napsat na papír či na tabuli. A pak probírejte, co z toho je opravdu důležité a co je jen „služebné či případné“. Nato přetřete příběh o vyhnání penězomců.

Jednota bratrská dělila „vci“ v křesťanově životě na podstatné, služebné a případné. Mezi podstatné patří ze strany člověka: víra, naděje a láska, ze strany Boha milost Boží, spásné dílo Ježíše Krista a dary Ducha svatého. Vci služebné jsou ty, které užívá Duch svatý ke splnění vci podstatných. Patří mezi ně Písmo svaté, kázání, církev, církevní služebníci, křest a večeře Páně. Mezi případné patří například forma bohoslužeb či třeba sborového života.

Pomůcky: tabule a příslušné barevné fixy.

Přesah

Opatrně lze s dětmi promluvit na téma, zda mají zkušenost s tím, že si všimly něčeho podstatného dříve než jejich rodiče nebo někdo starší. V příběhu děti poznají v Ježíšovi krále, i když tak nevypadá, zatímco mocní v Ježíšovi vidí jen někoho, kdo jim kazí obchody.

Liturgie

Písně

Svítá: 239 — *Připravujte cestu*; 355 — *Vlak Boží*

Evangelický zpěvník: 262 — *Vítej, Jezu Kriste*; 627 — *Má duše Boha velebí*; 273 — *Zvedněte, brány, svrchné svých*; 632 — *Neskládejte v mocných naději*

Haleluja Amen: 101 — *Na oslátku malém*

Biblický text k zapamatování

Hle, král tvůj přichází k tobě, tichý. (Mt 21,5)

Požehnaný, jenž přichází v Hospodinovo jméno. Žehnáme vám z Hospodinova domu. Hospodin je Bůh, dává nám světlo. (Ž 118,26–27)

Modlitba

Pane Bože,

Ježíš lidem o tobě vyprávěl, Matouš to zapsal a my jsme si o tom dnes povídali. Děkujeme za to. Pomoz nám, když se chceme k tobě modlit a třeba nám to moc nejde. Amen.

Odkaz na píseň

[Otevřete brány hradb kamenných](#)

[Vlak Boží \(SV355\)](#)

[Vítej, Jezu Kriste, z nebes vysokosti](#)

[Má duše Boha velebí \(EZ627\)](#)

[Zvedněte, brány, svrchné svých](#)

[Neskládejte v mocných naději \(EZ632\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 21,1–17](#)

[Zacharjáš 14,3–21](#)

[Zacharjáš 9,9](#)

[2 Samuelova 19–20](#)